

HISTÒRIA T.8 - L'Europa d'entreguerres i la II^aGM

1. EL CRAC DE 1929 I LA GRAN DEPRESSIÓ

1.1) CONTEXT

- Durant la **dècada dels 1920** anomenada "**Feliços anys vint**":
  - **creixement econòmic** → especialment en E.E.U.U (no patiren la I^aGM)
  - augment **consum intern**:
    - nous productes: electrodomèstics, cotxes...
    - formes de venda: publicitat, venda a terminis, préstecs...
  - augment d'**exportacions** → capacitat de producció > capacitat de consumició
  - aplicació del **treball en cadena (fordisme)** → disminució preus + substitució treball artesanal
  - **pujada de la borsa** per damunt de la producció i els beneficis → especulació

1.2) CAUSES DEL CRAC DE 1929

- La borsa **puja artificialment** per damunt dels beneficis de les empreses → **bambolla especulativa**
- La gent s'**endeuta** per:
  - comprar electrodomèstics, cotxes → préstecs
  - invertir en borsa
- **24/octubre/1929** → **Dijous Negre**:
  - la borsa **cau en picat** (crac)
  - els inversors no poden pagar les **deutes**
  - **crisi de liquiditat**: els bancs no poden cobrar els préstecs
  - **crisi bancària**: els bancs tanquen
- **Dimarts Negre**: es reuneixen els **majors inversors** per reviure la confiança de la gent en l'economia → fracàs

1.3) CONSEQÜÈNCIES DEL CRAC DE 1929

- Molta gent s'**arruïna**:
  - perd diners en el banc
  - crac de la borsa
- **Reducció consum** (demanda) → **caiguda de preus** (deflació) especialment agrícoles
- Les empreses han de **tancar** → no poden vendre els seus productes
- **Augment de l'atur** → 1,6 a 4,3 milions
- La crisi es fa **mundial**

GRAN DEPRESSIÓ

- Disminueix el **comerç mundial**
- Creix l'**atur** i la **pobresa** → disminueix la demanda
- Les indústries **tanquen** → no venen els seus productes
- Els **bancs americans** reclamen préstecs a **Europa** → entra en crisi

1.4) LES EIXIDES DE LA CRISI

- En **E.E.U.U.**, el president **Roosevelt** aplica el "**New Deal**" → **efecte multiplicador/bola de neu**: demanar i gastar diners per recuperar l'economia i tornar-lo amb el pagament d'impostos:
  - control sobre els **bancs** → facilitar préstecs a baixos interessos
  - construcció d'**obres públiques** (dona treball)
  - reducció **jornada laboral** (40 hores setmanas)
  - destrucció d'**excedents agrícoles** (reducció oferta) → pujada preus i benefici agricultors
  - ajudes a les **empreses**
  - augment **salari**s
- **John Maynard Keynes**: economista que va proposar aquesta teoria
- **Hayek** (posterior): economista que defensa l'**estalvi**
- Els **països del nord** (Dinamarca, Noruega, Suècia) → apliquen polítiques semblants
- Els **països feixistes**:
  - opten per una **autarquia** (producció de les necessitats i prohibició de les importacions)
  - inverteixen en:
    - **obres públiques**
    - **indústria d'armaments**
  - actituds agressives cap als **països veïns** → derivaran en la **IIª GM**
- Els **països amb economia capitalista** → pateixen la crisi més greu des de l'any 30
- La **URSS** amb el **sistema comunista** → creixement econòmic

2. EL FEIXISME ITALIÀ

2.1) CARACTERÍSTIQUES FEIXISME

- Exaltació de l'**Estat** per damunt de l'**individu** → conciència gregària (seguiment de masses)
- Culte al **líder carismàtic** → representant al que obedeixen cegament
- Intervencions de l'**Estat** en l'**economia**
- Rebuig del **liberalisme** i **democràcia** → **autoritari + repressiu**
- **Nacionalisme** agressiu → **expansió territorial**
- **Racisme** i persecució de minories
- Legitimació de la **violència**

2.2) ITÀLIA EN LA POSTGUERRA (context)

- La **IªGM** deixa en Itàlia:
  - moltes **morts**
  - elevat **deute**, baixada **salari**s, augment **atur**, augment **preus**, economia **desfeta**

- Itàlia se sentia descontenta i enganyada → **Gran Bretanya + França** no van donar les terres promeses
- **Inestabilitat política i forta tensió social:**
  - treballadors es revoltien
  - burguesia té por del triomf de la revolució obrera

2.3) L'ASCENS DEL FEIXISME

- **1919 Mussolini** crea "**fasci de combat**" (camises negres) → per atacar violentament
- **1921** es transforma en el **Partit Nacional Feixista (PNF)** → volia un Estat fort:
  - garanteix la **propietat privada**
  - **expansió** per l'exterior
- Recolzament **burguesia + església + rei**
- **Fracàs eleccions:**
  - **1922** boicotegen una vaga general de treballadors → organitzant una **Marxa sobre Roma**
  - pressionen fins que el rei → nomena **Mussolini cap del govern**

2.4) LA DICTADURA FEIXISTA

- Entre **1922-1925 Mussolini** es fa amb tot el poder → instaura una **dictadura feixista**:
  - persegueix als **adversaris polítics** (pallises, empresonaments, assassinats)
  - manipula les **eleccions**
  - lleva la **democràcia** i **parlament** → s'atorga tot el poder com **il Duce** (el guia)
  - prohibeix:
    - **partits polítics** (excepte PNF)
    - **vagues**
    - **sindicats**
  - instaura la **censura**
  - controla l'**economia** → objectiu d'**autarquia** (produir necessitats i restringir importacions)
  - dirigeix la **vida social**
  - política exterior **militarista + expansionista** (model Imperi Romà):
    - campanya per recuperar els territoris perduts: **Trieste, Dalmàcia, sud-est França**
    - expansionisme colonial: **Líbia, Albània, Etiòpia**

3. L'ALEMANYA NAZI

3.1) LA REPÚBLICA DE WEIMAR

- En acabar la **Iª GM** → s'instaura **La República de Weimar**, que ha de fer front:
  - greu **crisi econòmica** → hiperinflació
  - pagament **reparacions de guerra**
  - **inestabilitat política + social**
  - intents de **revolucions obreres** i **colps d'estats nazis**

3.2) COM VA ARRIBAR HITLER AL PODER

- Nomenat **canceller** → aprofitant recursos de la democràcia
- Es presenta com **alternativa** i **solució** → descontentament social i crisi política i econòmica
- Va presentar un programa **demagògic** + **populista** → arribar a la gent
- Habilitats de **lideratge** + **manipulació política**
- Va imposar **terror** → organitzacions paramilitars nazis

3.3) HITLER I PARTIT NAZI

- En **1920: Adolf Hitler** → funda el **Partit Nacionalsocialista dels Treballadors d'Alemanya (NSDAP)** → té a disposició una organització paramilitar
- Després del fracàs del **putsch de Munic** (intent de colp d'Estat) → escriu a la presó el **Mein Kampf**
  - **anticomunisme**
  - **antiparlamentarisme**
  - **superioritat raça ària** (racisme)
  - **antisemitisme** (odi als jueus)
  - **ultranacionalisme expansiu**
- **Partit Nazi** genera demagògia en plena crisi:
  - prometen **treball, pujada salaris, seguretat, benefici burgesia**
  - acusa **jueus, comunistes i demòcrates** → provocar la crisi
  - ataquen a les **organitzacions d'esquerres**
  - defensors de l'**ordre social capitalista** → front al perill revolucionari

3.4) EL NAZISME AL PODER

- Eleccions **1932: Hitler** anomenat **canceller** → transforma la **democràcia** en **dictadura nazi**
  - indencien el **Parlament**
  - acusen als **comunistes + jueus**
  - s'atorga a si mateix el **poder** → proclama el **III Reich** (Imperi) amb ell com **führer** (guia)